

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. Vtrum in Deo admittenda sint decreta absoluta ex parte subjecti, &
conditionata ex parte objecti, in quibus præscientia futurorum
conditionatorum fundetur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

natis, ut disputatione præcedenti ostendimus.

21. Objicies quintò: Vel hæc futura conditionata cognoscuntur à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ, vel per scientiam visionis? Neutrum dici potest: Ergo non cognoscuntur à Deo. Major constat, nulla enim datur in Deo scientia media, ut disputatione sequenti ostendimus. Minor probatur: Scientia simplicis intelligentiæ est omnino naturalis, & necessaria, & terminatur tantum ad possibilia ut sic, id est indifferentia ad esse, & non esse: Atqui cognitio horum futurorum, non est naturalis, & necessaria, cum in nostra sententia supponat liberum divinæ voluntatis decretum, & in eo fundetur; neque terminatur ad merè possibilia, sed ad futura sub conditione: Ergo non est scientia simplicis intelligentiæ. Probatur etiam secunda pars Minoris: Scientia visionis est intuitiva, & terminatur ad res præsentis, & existentes in æternitate: dicitur enim visionis, metaphorà ductà à nostra visione, sicut supra annotavimus: Sed cognitio horum futurorum conditionatorum, non est intuitiva, nec terminatur ad res præsentis, & existentes in æternitate; quia illa futura conditionata nunquam habitura sunt existentiam aut presentiam, etiam in æternitate, cum sint absolute non futura: Ergo non cognoscuntur à Deo per scientiam visionis.

22. Huic argumento dupliciter respondent Thomistæ, juxta duos diversos modos explicandi scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis. Aliqui enim dicunt, scientiam simplicis intelligentiæ non distingui à scientia visionis, per hoc quòd prima sit necessaria, & secunda libera; sed per hoc quòd prima est abstractiva, secunda intuitiva; in quantum terminatur ad res futuras, ut præsentis in æternitate. Et juxta hanc sententiam, & modum explicandi, dicendum est, futura conditionata, quorum conditio nunquam purificabitur, cognosci à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ, ob rationem in argumento innuatam: quia scilicet, cum illa nunquam sint habitura existentiam in aliqua differentia temporis, non sunt præsentia in æternitate, nec proinde terminare possunt scientiam intuitivam, quæ (ut disputatione præcedenti ostendimus) necessariò requirit existentiam & presentiam sui objecti, in ea saltem mensura, quâ mensuratur cognitio.

23. Alij verò volunt, scientiam simplicis intelligentiæ distingui à scientia visionis, per hoc quòd prima (utpote antecedens decretum) sit naturalis, & necessaria; secunda verò libera, cum illud supponat, & in eo fundetur; & quia hæc scientia ut plurimum, & secundum primarium objectum materiale, terminatur ad res præsentis in æternitate, dicitur intuitiva; quamvis secundum aliud objectum minus principale, non sit intuitiva, nec visionis, sed tantum libera, & approbationis. Et juxta hunc secundum modum explicandi, dicendum est, futura conditionata, quorum conditio nunquam purificabitur, cognosci à Deo per scientiam visionis, non quatenus visionis est formaliter (quia sub hac ratione terminatur solum ad res futuras ut præsentis in æternitate) sed in quantum libera est, & approbationis, & prout habet adjunctum decretum divinæ voluntatis: sic enim non terminatur solum ad res futuras, ut præsentis in æternitate, sed etiam ad omnia objecta libera, & contingentia, quæcumque illa sint.

24. A Advertendum tamen est, futura illa conditionata dupliciter posse considerari. Primò in vilationis, & in rigore consequentiæ, & quatenus particula *si*, sumitur in sensu purè illativo; & hoc modo non cognoscuntur à Deo per scientiam liberam, sed per scientiam naturalem, & simplicis intelligentiæ: quia propositio talem illationem, & consequentiam enuntians, est omnino necessaria, & reducit in principium omnino necessarium. Unde in nostra sententia, hoc conditionatum: *Si Deus promotione efficaci hominem ad amorem prædeterminet, talem actum eliciet.* Et in Adversariorum doctrina, *Si Deus hominem vocatione congruâ vocaverit, ille infallibiliter consentiet*: consideratum in sensu purè illativo, & in rigore consequentiæ, & illationis, attingitur à Deo per scientiam naturalem, & simplicis intelligentiæ; quia utraque consequentia, & illatio, reducit in principium omnino necessarium & infallibile; scilicet in efficaciam divinæ voluntatis, vel in divinæ præscientiæ infallibilitatem. Secundò illa futura conditionata possunt considerari, non in vilationis & consequentiæ, sed ratione concomitantæ quam effectus habet cum conditione, & quæ fundatur in aliqua promissione, vel proposito, aut pacto, vel in divino decreto connectente extrema, quæ interdum nullam habent inter se connexionem, sed sunt omnino disparata; ut constat in exemplo supra relato de percussione terræ cum victoria Regis Israël; & sic dicimus illa cognosci per scientiam visionis, quatenus libera est, & approbationis; & quatenus supponit in voluntate divina, decretum absolutum ex parte subjecti, & conditionatum ex parte objecti. De quo fusiùs disputatione sequenti.

ARTICVLVS II.

Utrum in Deo admittenda sint decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, in quibus præscientia futurorum conditionatorum fundetur?

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur.

25. N Otandum primò: Aliquam volitionem, seu aliquod decretum, posse dici duobus modis conditionatum. Primò ex parte subjecti, quando scilicet subjectum habet quandam veluti velleitatem, non tam de objecto ipso, quam de voluntate efficaci habenda circa illud, si conditio poneretur. Exemplum est: *Ego vellem venari, si hoc liceret Clerico.* Per hunc enim modum loquendi, non designo me habere actu volitionem circa venationem; sed potius significo, me illam habiturum, supposito quòd ea liceret Clerico. Secundò potest aliqua volitio, seu aliquod decretum, esse & dici conditionatum ex parte objecti tantum: quando scilicet habetur actu volitio efficax ex parte volentis, suspenditur tamen effectus ejus, donec ponatur conditio: v. g. si aliquis dicat, *Volo quòd si Petrus veniat cras domum, prandeat mecum*: ista volitio est tantum conditionata ex parte objecti, est enim vera & absoluta volitio prandij, dependens tamen ab aliqua conditione, nimirum ab adventu Petri in domum. Quando ergo inquirimus, an dentur in Deo de-

creta conditionata, non loquimur de conditionatis primo modo, & ex parte subjecti (hæc enim involvunt imperfectionem potentialitatis, & suspensionis, Deo repugnantem) sed tantum de conditionatis secundo modo, scilicet ex parte objecti.

26. Notandum secundò: Hic solum nos inquirere, an dentur in Deo decreta conditionata pro illis futuris, quæ in Scriptura revelata sunt, quæ sunt v.g. conversio Tyrionum & Sidoniorum, si Christus apud illos prædicasset, Matth. 11. Vel seductio cordis filiorum Israël, si connubia duxissent cum alienigenis eis vicinis 3. Regum 11. De aliis enim conditionatis, quæ nobis per revelationem non innotescunt, vel quæ ad providentiam Dei, & gubernationem hujus universi non pertinent, dicemus in Tractatu de voluntate Dei disp. 3. art. 3. ubi inquiremus, ac resolvemus, an voluntas divina circa futuritionem alicujus rei possibilis, possit manere suspensa, vel ab æterno circa futuritionem, vel non futuritionem, tam absolutam, quam conditionatam, omnium rerum possibilem se determinaverit? His præmissis.

27. Dico, decreta subjective absoluta, & objective conditionata, esse admittenda in voluntate divina, saltem pro futuris illis conditionatis, quæ nobis in Scriptura revelata sunt, vel quæ ad providentiam Dei, & gubernationem hujus universi pertinent. Ita communiter docent Thomista, quibus hæc in parte favent quidam ex Theologis Societatis infra referendi, qui talia decreta, vel ut actu existentia in Deo, vel saltem ut possible, & nullam dicentia imperfectionem in voluntate divina admittunt. Unde Alarcon Tractatu de scientia Dei disp. 4. cap. 6. num. 7. & 8. anxie deplorat, plures ex Societate, hæc in parte conspirare cum Thomistis, & manus cum eis jungere, solumque ab illis in modo loquendi discrepare. Et ibidem fatetur, Suarezem, Ruifium, aliosque Societatis Theologos, infeliciter pugnasse contra Thomistas, totiusque triumphum palmam, & felicitatem suo Magistro Vazquezio defert; eo quod, nullo decreto conditionato in Deo admisso, scientiam mediam propugnaverit. Sed quam infaultè ipse etiam Vazquez contra Thomistas decertaverit, ex eo patet quod scientiam mediam aliter non defendit, quam asserendo decreta Dei, à quibus Scriptura & SS. Patres totam vim divinæ providentiæ, & rerum universi seriem pendere docent, per solum respectum rationis constitui, & in mera entia rationis resolvi: quod absurdissimum esse, & à mente D. Thomæ & omnium ferè Theologorum penitus alienum, Tractatu sequenti ostendemus. Certè si hæc Vazquezij doctrina & defensio, felicem Alarconi ejus Discipulo visa est habere exitum; quod tandem futurum est Suaris, Ruifij, & aliorum infortunium, quos in hoc bello & literario certamine, infelices præ Vazquezio prædicat?

Disp. 2.
art. 2.

§. II.

Ex Scriptura probatur dari in voluntate divina decreta ex parte objecti conditionata.

Lib. 2.
cap. 6.

REtè olim Augustinus contra Donatistas disputans, dicebat: *Non asseramus stateras doctos, ubi appendamus quod volumus, & quomodo volumus: sed asseramus divinam stateram de Scripturis sanctis, tanquam de thesauris dominicis, & in illa quid sit gravium appendamus: imò non ap-*

A *pendamus, sed à Domino appensa recognoscamus.* Non possunt ergo melius ac solidius decreta conditionata de futuris sub conditione statui, quam demonstrando illa Scripturæ consentanea esse, & ex pluribus ejus testimoniis aperte deduci.

In primis nihil in Scriptura frequentius illa Dei voluntate, quam vocant *antecedentem* de salute omnium hominum: hæc verò in Deo reperiri formaliter, & esse ex parte objecti conditionatam, §. sequenti ostendemus.

Secundò, Deus pluribus locis Scripturæ revelavit se multa facturum, si talis vel talis conditio poneretur, quæ tamen de facto posita non est: ut quòd dimitteret & non debilet Sodomam, si in ea fuerint quinquaginta, vel triginta viri justi, Genes. 18. quòd viveret Rex Sedechias, si exierit ad Regem Babylonis, Jeremie 18. & similia quæ passim in Scriptura occurrunt, quæ aperte indicant dari in Deo decreta conditionata ex parte objecti: nam quando Deus talia conditionata, ut certò & infallibiliter futura pronuntiabat, vel ejus voluntas erat determinata ad illa ponenda, vel non? Si primum, haberet intentum, talis enim determinatio, cum esset libera, & non necessaria, erat aliquod liberum decretum; & cum non esset absoluta, sed ex aliqua conditione pendens, non erat decretum absolutum, sed conditionatum ex parte objecti. Secundum verò dici nequit: Si enim voluntas divina erat omnino suspensa & indeterminata ad illorum productionem, illi etiam effectus qui ab ea pendebant tanquam à causa, fuissent tunc suspensi & indeterminati; neque enim magis determinati esse possunt, quam voluntas divina à qua dependet illorum determinatio: Cur ergo Deus illos pronuntiat locis Scripturæ citatis, ut certos & determinatos, ac infallibiliter futuros, si posita fuisset aliqua conditio?

Tertiò, In Scriptura extant plures promissiones & pacta de rebus sub conditione futuris nunquam implendis: Sed promissiones & pacta expriment voluntatem internam paciscentis, quæ vult implere quæ promittit, si adsit conditio apposita: Ergo juxta Scripturam dantur in Deo volitiones, seu decreta absoluta quoad actum, cum conditione objecti non apponenda. Minor est evidens, Major verò ex variis Scripturæ testimoniis suadetur. In primis enim Deus fecit pactum cum primo homine, quòd filij ejus nascerentur cum gratia & justitia originali, si ipse non peccaret; cum peccato verò originali, si ille peccaret, ut communiter docent Theologi contra Jansenium, & probant tum ex illo Eccl. 17. *Testamentum æternum constituit cum illis* (Adamo scilicet & Eva) *& justitiam & judicium sua ostendit illis.* Tum ex illo Osee 6. *Ipsi sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi prævaricati sunt omnes.* Similiter cum Davide & Salomone fecit Deus pactum, quòd federent filij eorum usque in sæculum super Thronum Israël, si custodirent mandata ejus, ut dicitur 3. Regum 9. & tamen constat, quòd filij Salomonis non regnaverunt super Israël, sed scissum est regnum in Roboam, & solum regnavit super Judam & Benjamin, neque hoc in sempiternum, sed usque ad Sedechiam, qui fuit ultimus Regum Juda.

Quartò, Christus Matth. 26. asserit exhibiturum Patrem plusquam duodecim legiones Angelorum, si rogetur à Filio: Sed talis exhibitio eo momento quo à Christo asserbatur, non solum fuit prævisa à Patre, sed etiam volita: Ergo in

Deo

Deo volitiones, seu decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, admittenda sunt. Major & Consequentia patent, Minor verò suadetur, Tum quia dictum illud Filij de futura exhibitione Angelorum probatur à Patre: Ergo verè illam volebat, quid enim est Deum aliquid velle, quàm illud reipsà sibi placere? Tum etiam, quia si possibile tantùm fuisset illud decretum de mittendis Angelis, voluntas Dei circa tale objectum, fuisset merè indifferentis & suspensa: Quomodo ergo certa & firma fuit exhibitio, & à Christo asserta ut indubitata? Cur enim vis effectum magis certò esse determinatum, quàm ipsammet causam? Ergo vel utrinque est suspensio & indifferentia, vel resolvenda est voluntas divina per actuale decretum.

32. Denique 4. Regum 13. dixit Eliseus ad Joam Regem Israël: *Si percussisses (supple jaculo) terram quinquies, aut sexties, sive septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem: nunc autem tribus vicibus percussit eam.* Sed hujus futuri conditionati veritas non potest fundari in aliqua connexionem, seu ordine quem antecedens habeat ad consequens, cum sit de conditione omnino disparata: Ergo solùm potest fundari in decreto libero divinæ voluntatis, illa extrema connectentis, & statuentis devastare Syriam, ex hypothesi quòd Rex Israël toties jaculo terram percuteret.

33. Nec valet quod ait P. Annatus, eo loco non tam significari, quid homo ex hypothesi liberè faceret, quod potissimùm quæritur, quàm quid faceret ipse Deus; cum sensus sit, si percussisses quinquies terram, dedidisset tibi Deus vires ad percutiendam Syriam usque ad consumptionem. Non valet inquam: neque enim ibi quæritur solùm, quid Deus, sed etiam quid homo facturus sit, nempe, si percussisset septies, aut quinquies terram, sit hostes ad interfectionem deleturus. Unde Deus habet decreta conditionata, non solùm de his quæ tantùm à sua voluntate dependent, sed etiam de his quæ pendent à voluntate & libertate hominis.

§. III.

Eadem decreta, juxta doctrinam D. Augustini, & S. Thomæ, in Deo esse admittenda, ostenditur.

34. Non solùm ex Scriptura, sed etiam ex doctrina SS. Patrum, præsertim Augustini & Thomæ, probari potest, in Deo admittenda esse decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti. In primis enim Augustinus locis disputatione sequenti referendis, expressè docet Deum talia futura in sua prædestinatione seu decreto certò cognoscere: Sed non in decreto absoluto ex parte objecti, ut patet: Ergo solùm in decreto ex parte objecti conditionato. De quo fusè disputatione sequenti.

35. Secundò, D. Thomas in 1. dist. 46. quæst. 1. art. 1. ad 2. hæc scribit: *Voluntas antecedens potest dici conditionata, nec tamen est imperfectio ex parte voluntatis divinæ, sed ex parte voliti, quod non accipitur cum omnibus circumstantiis, quæ exiguntur ad rectum ordinem in salutem.* Sed voluntas antecedens est voluntas beneplaciti, ut docet idem S. Doctor quæst. 23. de verit. art. 3. in corp. his verbis: *Invenitur enim in Deo propriè ratio voluntatis: & sic voluntas de Deo propriè dicitur; & hæc est voluntas beneplaciti, quæ per*

Tom. 1.

A antecedentem & consequentem distinguitur. Ergo ex D. Thoma datur in Deo voluntas beneplaciti conditionata, ac proinde decretum subjective absolutum, & objective conditionatum.

Tertiò, Idem S. Doctor 1. p. quæst. 19. art. 7. ad 2. sic ait: *Multa sunt in virtute, & scientia, & voluntate divina, quæ non continentur sub ordine causarum inferiorum, sicut resuscitatio Lazari. Vnde aliquis respiciens ad causas inferiores dicere poterat, Lazarus non resurget: respiciens verò ad causam supremam divinam, poterat dicere, Lazarus resurget. Et utrumque horum Deus vult, scilicet quòd aliquid quandoque sit futurum secundum causam inferiorem; quòd tamen futurum non sit secundum causam superiorem, vel è converso.* Ex quo loco sic arguuntur. Secundum D. Thomam, Deus vult aliquid quòd quandoque est futurum secundum causam inferiorem, non tamen secundum ordinem causæ superioris: Atqui illud quòd est futurum secundum ordinem causarum inferiorum, non verò secundum ordinem causæ superioris, est futurum conditionatè, quia scilicet esset, nisi Deus aliter ordinasset, propter rationes occultas sive providentiæ: Ergo ex D. Thoma dantur in Deo decreta conditionata ex parte objecti.

§. IV.

Eadem veritas ratione suadetur.

C Plures etiam in ejusdem veritatis confirmationem rationes adduci possunt. Prima sic potest proponi: Quæ non sunt ex se & ex sua natura connexa, non possunt infallibiliter connecti, nisi ab aliqua causa extrinseca & infallibili: Sed conversio Tyrionum v. g. non erat ex se & ex natura rei connexa cum prædicatione Christi, vel cum illis signis & virtutibus quæ Christus fecit apud Judæos, ut evidens est: Ergo non poterat infallibiliter connecti cum tali conditione, nisi ab aliqua causa extrinseca, illa extrema infallibiliter conjungente: Hæc autem non potest alia esse, vel concipi, quàm voluntas divina, quæ posita tali conditione, decreverat dare Tyrionis gratiam efficacem, per quam infallibiliter simul & liberè, ad fidem converterentur; voluntas enim creata, cum de se sit causa fallibilis & contingens, non potest ex se esse causa certa & infallibilis talis connexionis, sed solùm prout subest efficaci Dei decreto & auxilio, eam ad agendum applicante & determinante: Ergo &c.

D Confirmatur: Quando conditionalis non est vera in vi illationis, non potest esse vera absolute, nisi in vi alicujus causæ extrinsece, quæ infallibiliter ponat consequens, posito antecedente, ut docent Dialectici in summulis: Sed in istis propositionibus conditionalibus de futuro contingenti, quas Deus in Scriptura revelavit: *Si percussisses terram quinquies, aut sexties, sive septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem.* 4. Reg. 13. *Si custodierint filij tui legem meam, sedebunt super Thronum tuum usque in sempiternum.* 3. Regum 9. *Si in Tyro & Sidone facta fuissent virtutes quæ factæ sunt in te, in cilio & cinere penitentiam egissent.* Matth. 11. Antecedens non continet causam certam & infallibilem Consequentis; cum conditionata illa sint disparata, & effectus contingens nullam habeat connexionem ex natura rei cum conditione: ut patet in illa percussione terræ, quæ nullum ex natura rei nexum habebat cum devastatione Syriæ, & vi-

N 9

gloria Regis Israël. Ergo propositiones illæ conditionales de futuro contingenti, non poterant esse veræ infallibiliter, nisi in vi alicujus decreti divini, talia extrema connectentis, quo Deus statuerat, positis illis conditionibus, ponere illos effectus.

39. Secunda ratio: Futuritio est determinatio in causa, ut disp. precedenti art. 1. ex S. Augustino & D. Thoma ostendimus: Ergo implicat rem aliquam esse sub conditione futuram, nisi causa prima ab æterno determinata sit ad dandam illi existentiam in tempore, si ponatur aliqua conditio: Sed talis determinatio est decretum subje-ctivè absolutum, & objectivè conditionatum, ut de se patet: Ergo decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, necessariò in Deo admittenda sunt.

40. Confirmatur: Ex Augustino Tract. 68. in Joan. *Deus fecit futura, ea prædestinando*: Sed quæ sunt futura solùm conditionatè, non prædestinavit absolutè, saltem ex parte objecti: Ergo ea prædestinavit dependenter ab aliqua conditio-
ne ex parte objecti se tenente, subindeque per decretum subje-ctivè absolutum, & objectivè conditionatum.

41. Tertia ratio: Nihil potest extrahi à statu meræ possibilitatis, ad statum aliquem futuritionis, independenter à primo ente, & causalitate ipsius: Sed Deus, cum sit agens liberum, non aliter operatur, neque extrahit res ad statum alicujus futuritionis, nisi mediante suo decreto, illi proportionato: Oportet ergo ipsum habere decretum conditionatum, ratione cujus velit futura conditionata à statu meræ possibilitatis extrahe-
re, illisque dare esse pro tempore futuro, si poneretur aliqua conditio.

42. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Futurum conditionatè habet aliquam actualitatem, quæ non convenit rei merè possibili, dicit enim ordinem ad existentiam, ut habendam dependenter ab aliqua conditione, à quo præscindit res merè possibilis: Oportet ergo in Deo assignare aliquam causam hujus majoris actualitatis, hujusque ordinis ad existentiam sub tali conditione habendam: Sed hæc nulla alia potest esse vel concipi in Deo, quàm decretum absolutum ex parte subjecti, & conditionatum ex parte objecti, cum Deus sit agens liberum, & omnia operetur juxta consilium voluntatis suæ, ut ait Apostolus: Ergo decreta subje-ctivè absoluta, & objectivè conditionata necessariò in Deo admittenda sunt. Hæ rationes magis patebunt, tum ex solutione objectionum, tum ex dicendis disp. sequenti art. 5. ubi scientiæ mediæ impossibilitatem ostendemus, & varias Recentiorum cavillationes referemus ac refellemus.

§. V.

Præcipuum Adversariorum fundamentum convellitur.

43. Objiciunt in primis Adversarij: Decreta conditionata ex parte objecti, à quibus certa conditionatorum veritas & notitia petatur, nova sunt, nec ullo Scripturæ loco extant, nullumque apud S. Thomam, & alios antiquos Scholasticos, vel SS. Patres, reperitur illorum vestigium. Unde P. Annatus ait, *Ad positionem illorum decretorum meriti se posse mirari, sicut mirantur homines ad conspectum novorum fructuum.*
In libro de scientia media.
Illa etiam videntur otiosa, & ad gubernatio-

nem rerum inutilia. *Quis enim (inquit idem Author) has Deo curas imposuit, volo ut si vellem Petrum interesse concioni aut comedie, conciperet liberè talem voluntatem bonam aut pravam? Quis Deum cogitavit de nunquam existentibus sollicitum, ut pars ejus providentiæ illos hominum actus dirigeret qui nunquam erunt?*

Tertio, Decreta illa videntur ridicula & nugatoria: vana enim & irritoria est promissio, eà conditione quæ à nudo sponsoris arbitrio pendeat, quam nolit apponere: ut si quis dicat, dabo tibi decem aureos, si voluero, si eo die venero, & statuat se vel noliturum, vel non venturum: At qui secundum nos ille est sensus promissionum Dei, sponsor sum tuæ salutis, si te prædestinavero &c. & decernit se non prædestinare: Ergo decreta conditionata, quæ nos in Deo admittimus, absurda videntur & ridicula.

Addunt aliqui, quod sicut ridiculum & imprudens esset hoc decretum: *si chimæra producat, conservabo illam decem annis*; & sicut in humanis stultum esset ita decernere: *Volo tibi dare centum nummos, si per astra volaveris, aut si lingua oculum attingeris*, non alia de causa, nisi quia talia decreta sunt de conditione impossibili. Ita ridiculum & nugatorium videtur, ponere in Deo decretum conditionatum de conversione Tyriorum, sub conditione prædicationis Christi, reddita impossibili per aliud decretum, quo Deus absolutè statuit quod Christus apud Tyrios nunquam prædicaret.

Præquam huic argumento respondeam, placet illud in Adversarios retorquere: illi enim ponunt & fingunt in Deo decretum conditionatum concurrenti cum causis liberis, si illæ velint: quod decretum est planè novum, cum nullum extet in Scriptura, SS. Patribus, vel antiquioribus Theologis illius vestigium, unde ad ejus positionem meritò mirari licet, *Sicut mirantur homines ad conspectum novorum fructuum*, & ab Adversariis inquirere, quæ olympiade, quo anno, quo mense, quâ die, tale decretum primùm apparuerit, & quis ante Molinam, & Sectatores ejus illud in Deo agnovit?

Deinde decretum illud videtur omnino ridiculum & implicatorium, cum pendeat à conditione ab intrinseco & ex natura rei repugnante; & cum illud non possit impleri sine eo quod promittitur; cum concursus Dei non minùs sit necessarius ut homo velit, quàm existentia cause agentis ut operetur, vel lumen oculo ut videat objecta; Deus enim operatur in nobis velle, ut ait Apostolus; vel (ut inquit Augustinus, in sol. Deum alloquens) *Velle quod bonum est non possum, nisi tu velis*. Sicut ergo ridicula esset promissio, quæ Deus alicui diceret, si videris hoc objectum, dabo tibi lucem necessariam ad illud videndum; si hoc egeris, dabo tibi existentiam, vel potentiam ad agendum; sine qua operari non potest. Ita similiter non minùs vana, irritoria, ac nugatoria videtur illa Dei promissio, quæ juxta Adversarios, Deus spondet ac decernit concurrere cum causa libera ad volendum, si illa velit. De quo plura Tractatu sequenti. Hoc præmissio.

Ad objectionem respondeo, decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, non esse nova, nec à Thomistis excogitata, sed maximum in Scriptura habere fundamentum: nihil enim in Scriptura frequentius illà Dei voluntate, quam vocant antecedentem, de salute om-

nium hominum, aut pactis, vel promissis Dei de rebus sub conditione futuris, nunquam implendis; qualia sunt propè infinita, ut voluntas Dei conferendi posteris Adæ iustitiam originalem, si illorum parens & caput divino præcepto obediret: quale etiam fuit pactum cum Davide initum, servandi perpetuò regnum hereditarium ejus filiis, si patris pietatem imitarentur: qualis etiam fuit voluntas Patris æterni mittendi Filio plures legiones Angelorum; si rogaretur. Deniq; innumera extant Scripturæ testimonia, quæ non possunt interpretari ad sensum litteralem, nisi

§. 2.

de decretis actualibus, ut supra ostendimus. Talia etiam decreta aperte colliguntur ex doctrina D. Augustini & S. Thomæ, aliorumque veterum Theologorum, qui docent futurum esse illud quod est determinatum in causa; Deum facere futura, ea prædestinando; & omnia sive possibilia, sive futura, in seipso ut in prima causa cognoscere: ex his enim tribus principiis, quæ in doctrina S. S. Patrum, præsertim Augustini & Thomæ, pervagatissima sunt, ut præcedentibus disputationibus ostensum est, decreta conditionata, per evidentem consequentiam colliguntur.

46.

Adde quòd, plures ex Doctoribus Societatis, talia decreta admittunt, ut fatetur Alarcon supra citatus; Suarez enim docet illa esse possibilia in Deo, & per consequens nullam in voluntate divina ponere imperfectionem: Arrubal verò illa admittit pro conditionatis disparatis, & purè concomitantibus, docetque sine illis talia futura non esse à Deo certò cognoscibilia, & eorum notitiam illis esse posteriorem. Henricus autem libro de ultimo fine hominis cap. 4. num. 2. eadem decreta conditionata absolute ponit & agnoscit in Deo, ut medium in quo futura conditionata certò possit cognoscere: ait enim: *Necesse est in signo rationis supponere in Deo liberam quandam DEI CONDITIONALEM PRÆDEFINITIONEM, quæ postea novit quid esset facturum in tali rerum concursu & occasione.* Et ibidem subdit: *Rectè concors Theologorum sententia docet, Deum habere prædeterminationem bonorum efficacem ex providentia perfecta ab æterno, in qua, & per quæ, tanquam per rationem, certò omnia cognoscat.* Et cap. 5. pro hac sententia plusquam viginti Doctores, tam ex antiquis, quam ex modernis citat. Unde certè Patris Annati admiratio, admiratione digna est, mirumque videtur, quòd ille Author fructus domesticos non agnoscat, & ad conspectum illorum miretur, *Sicut homines mirari solent ad conspectum novorum fructuum.*

47.

Ad aliud quod subditur, nempe decreta illa videri otiosa, & ad gubernationem rerum inutilia, dicendum est, quòd sicut licèt voluntas antecedens quam Deus habet de salute omnium hominum, sit conditionata ex parte objecti, ut docet §. 3. D. Thomas supra relatus, & se extendat etiam ad reprobos, quibus Deus absolute decrevit denegare gloriam, & media efficacia ad illam consequendam; illa tamen non censetur otiosa & superflua in Deo, quia per eam Deus omnibus, etiam reprobis, præparat & offert media sufficientia ad salutem: unde idem S. Doctor in 1. dist. 46. quæst. 1. art. 1. ait: *Hujus voluntatis effectus est ipse ordo in finem salutis, & promotiva in finem, omnibus communiter propozita, tam naturalia, quam gratuita.* Ita decreta conditionata ex parte objecti, otiosa non sunt, nec divinæ providentiæ perfectioni derogant: nam in primis non est imperfectum decretum, quod caret

Tom. I.

A ultimo effectu, dummodo causis inferioribus imprimat inclinationem ad illum producendum; nec defectus est judicij aut decreti practici, carere ultimo effectu, nisi id contingat impotentia aut vitiò facultatis dirigentis, quod longè abest à causa universalissima, quæ cum cæteras omnes ambiat, interdum pugnantes inter se, fieri nequit ut omnes suum effectum sortiantur: Ergo tantum abest, ut providentiæ repugnet velle multa conditionatè futura, quin potius ad ipsam pertineat, causas contrarias creare, quæ sibi sint impedimento, ex quibus perfectio universi constat; & hanc Dei ordinationem commendat Ecclesiastes cap. 33. dicens: *Intuere omnia opera Altissimi: duo & duo, & unum contra unum.*

B

Deinde prudentis gubernatoris, & universalis provisoris est, paratum esse ad multa facienda, quæ de facto non vult efficaciter fieri, vel ad ostendam libertatem arbitrij, & defectibilitatem creaturæ, vel propter alia judicicia occulta.

Item licèt otiosa videantur decreta ex parte objecti conditionata, si effectum, qui decernitur & promittitur, nec futurus est, spectemus; utilia tamen & necessaria sunt ad alios fines consequendos, qualis est certa veritas futurorum quæ in Scriptura revelantur, & manifestatio inclinationis causarum secundarum; atque eo consilio decernenda fuit Tyrriorum conversio, si apud illos edita fuissent miracula, apud Judæos visa, licèt apud ipsos nunquam facienda, ut præ illis agnoscerentur pejores Judæi esse.

C

Non caret ergo temeritate, velle Deum nostro modulo metiri, & decreta conditionata otiosa reputare. *Certum quidem est* (ut rectè ait P. Baronius in libro de libertate humana, & gratia divina) *superfluum fore sollicitudinem nostram, si de regimine Hierarchie Cælestis & Ecclesiastica aliquid statuamus; nam quæ supra nos, nihil ad nos. At quis neget de his omnibus Angelos & Ecclesiæ Pastores posse consulere & statuere, & interdum etiam debere? Multominus possunt ista subdaci à cura Dei ut Oecumenici rerum omnium gubernatoris, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, & locat res sub diversis ordinibus, quorum uno futura sint, secundum propensionem causarum inferiorum; aliis impediuntur, secundum vim superiorum.*

Pagina 197.

D

Ex his patet decreta illa non esse ridicula, & nugatoria, ut tertio loco objiciunt Adversarij, sed honesta, prudentissima, & summâ veneratione digna: tum quia illorum objecta honesta sunt, qualis est v. g. gratia primi hominis communicanda posteris, & perventura ad gloriam, nisi ponat obicem: tum etiam, quia licèt decreta conditionata de conditionibus ex se & ex natura rei repugnantibus (qualia sunt illa quæ ab Adversariis adducuntur, nempe *si chimæra producatur, conservabo illam decem annis. Dabo tibi centum nummos, si per astra volaveris &c.*) stulta videantur & ridicula, non debent tamen imprudentia censeri, quæ pendent ex conditione non repugnante ex se & ex natura rei, sed tantum ex suppositione aliqua accidentali: Deus enim decrevit dare gloriam, illamque promittit hominibus, sub conditione perseverantiæ finalis; licèt absolute decreverit non dare multis donum perseverantiæ, & omnibus reprobis denegare gratiam efficacem, vel congruam, ad finaliter perseverandum, illisque sufficientem duntaxat offerat: unde cum decretum convertendi Tyrrios, si Christus apud illos prædicaret, non dependeat

48.

E

Ex his patet decreta illa non esse ridicula, & nugatoria, ut tertio loco objiciunt Adversarij, sed honesta, prudentissima, & summâ veneratione digna: tum quia illorum objecta honesta sunt, qualis est v. g. gratia primi hominis communicanda posteris, & perventura ad gloriam, nisi ponat obicem: tum etiam, quia licèt decreta conditionata de conditionibus ex se & ex natura rei repugnantibus (qualia sunt illa quæ ab Adversariis adducuntur, nempe *si chimæra producatur, conservabo illam decem annis. Dabo tibi centum nummos, si per astra volaveris &c.*) stulta videantur & ridicula, non debent tamen imprudentia censeri, quæ pendent ex conditione non repugnante ex se & ex natura rei, sed tantum ex suppositione aliqua accidentali: Deus enim decrevit dare gloriam, illamque promittit hominibus, sub conditione perseverantiæ finalis; licèt absolute decreverit non dare multis donum perseverantiæ, & omnibus reprobis denegare gratiam efficacem, vel congruam, ad finaliter perseverandum, illisque sufficientem duntaxat offerat: unde cum decretum convertendi Tyrrios, si Christus apud illos prædicaret, non dependeat

Nn ij

ex conditione ab intrinseco & ex natura rei repugnante; sed solum ab extrinseco, & ex aliqua suppositione accidentali, non debet censeri imprudens, & ridiculum, sed prudentissimum, & summam veneratione dignum; praesertim, quia (ut supra annotavimus) ad universalem provisionem pertinet, velle & decernere plura sub conditione, quae tamen absolute non vult exequi, ob rationes occultas suae providentiae. Quare Adversariorum instantiae, vires tantum habent ab angusta & demissa cogitatione nostra, quam Deum ut particulare agens concipimus, more aliorum quae nobis familiaria sunt, & aegre possumus asurgere ad universalissimi gubernatoris providentiam, nullo sine cohibita, ad quam pertinet plures defectus tum physicos tum morales in hoc universo permittere; & non solum diversa, sed etiam contraria ordinare, ut supra ex Ecclesiaste retulimus.

§. VI.

Aliae objectiones solvuntur.

49. **C**ontra decreta conditionata, supra à nobis *Statuta*, arguit Vazquez in hunc modum. *D. p. 67*
 Omne decretum divinae voluntatis, infert & causat aliquam mutationem physicam, & realem in creatura; quia ex illo resultat in Deo ratio rationis de novo, quae cum non possit advenire per mutationem Dei, advenire debet per mutationem creaturae: Sed decreta conditionata quorum conditio nunquam ponetur, nullam possunt inferre, & causare mutationem in creatura, defectu conditionis quae nunquam purificabitur: Ergo illa sunt impossibilia in Deo.

50. Hoc argumentum apud Vazquem palmarium est, & in hoc certamine veluti Achylleum, eoque putat Thomistis terrorem incutere, & impossibilitatem decretorum conditionatorum in Deo, efficaciter demonstrare. Verum illud potest quidem terrere Novitios & Tyrones, non tamen Magistros & Veteranos: ut enim recte notavit Suarez libro 2. de scientia conditionatorum, ille *Cap. 7.*
num. 10. discursus nihil omnino probat, & non solum non demonstrat, sed nec probabiliter quidem suadet quod intendit. Unde etiam Granado, Arrubal, & alij ejusdem familiae, illud argumentum tanquam inefficax rejiciunt: nec immerito, etenim principium assumptum in Majori, voluntarium est, & manifeste falsum, etiam in sententia defendentium scientiam mediam: ipsi enim fateantur, quod Deus decrevit concurrere cum voluntate creaturae ad actus liberos, concursu generali indifferenti, si ipsa videlicet voluerit influere; & tamen hoc decretum, nullam in ea ponit mutationem realem & physicam; cum Deus habeat hoc decretum (in eorum sententia) etiam respectu eorum qui nihil operantur, in quibus tamen per illud nulla fit realis mutatio. Quamvis ergo decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, quae in Deo ponimus, & à quibus certam futurorum conditionatorum veritatem & notitiam volumus derivari, nullam inferant realem & physicam mutationem in creatura, defectu conditionis quae nunquam purificabitur, inde tamen non licet inferre, ea esse impossibilia. Unde

51. Ad argumentum respondeo primo, non semper requiri in objecto realem & physicam mutationem, ut terminet liberum decretum, sed moralem sufficere; ut constat, si ab aeterno Deus de-

cerneret dispensare cum aliquo, in voti obligatione: tunc enim decretum liberum, solum induceret in objecto mutationem moralem. Patet etiam in decreto pure remissivo culpa, quam remitti posse absque physica peccatoris mutatione, multorum sententia est. Idem dicendum est in proposito, nimirum non esse necessarium quod decreta conditionata, quae in Deo admittimus, inferant mutationem realem & physicam in creatura, pro aliqua differentia temporis, sed sufficere quod causent in objecto mutationem extrinsecam & objectivam, illud transferendo à statu pure possibilitatis, ad statum futuritionis conditionatae, & ordinando illud ad existentiam sub conditione habendam, à qua omnino abstrahunt, quae pure possibilita sunt.

52. Respondeo secundo cum Alvarez libro 1. resolutionum cap. 4. num. 10. & de auxilijs disp. 7. num. 32. quod quando decretum est absolutum, tunc debet inducere in creatura mutationem realem & physicam absolutam; quando autem est conditionatum, non debet inducere mutationem realem absolute, sed solum sub conditione: id est sufficit quod ex vi illius decreti, realiter mutaretur creatura, si conditio impleteretur. Et haec mutatio conditionata, est sufficiens, ut divina voluntas aliter comparatur ad creaturas, post illud decretum, quam ante: unde in tali mutatione conditionata fundatur respectus rationis, quem intellectus noster concipit advenire Deo, ratione talis decreti.

§. VII.

Aliud Adversariorum argumentum diluitur.

53. **O**bjiciunt tertio Adversarij: Actui voluntatis existenti in Deo, correspondere debet proprium voluntatis objectum praesens, saltem in esse objectivo: At decreto conditionato, non assignatur praesens voluntatis objectum: Ergo illud non est actu in Deo. Major patet; Minor probatur. Objectum voluntatis est bonum: At objectum sub conditione futurum, non est actu bonum, cum non sit actu existens; Ergo nequit esse actu objectum voluntatis divinae.

54. Confirmatur & magis illustratur haec ratio, isto exemplo. Objectum quod actu coloratum non est, sed esset coloratum sub aliqua conditione, terminare nequit actum potentiae visivae existentem de facto; sed solum terminaret illum, si poneretur conditio: Ergo similiter objectum quod actu non est bonum, sed esset sub aliqua conditione, terminare nequit actum voluntatis qui de facto sit, sed solum terminaret illum, si conditio poneretur. Consequentia patet: sicut enim objectum visus est coloratum, ita objectum voluntatis est bonum.

55. Ad objectionem respondeo negando Minorem, ad cujus probationem, distinguo Majorem. Objectum voluntatis est bonum, bonitate praesenti, aut futura; sive absolute, sive conditionate, concedo Majorem. Est bonum bonitate praesenti praesens, nego Majorem; & concessa Minori, nego Consequentiam: quia bonitas futura sub conditione, est sufficiens ad terminandum actum voluntatis praesentem, ut constat in decreto absoluto, quod de facto existit, quamvis illius objecti bonitas de facto non existat, sed extitura sit. Unde

56. Ad confirmationem, concessa Antecedenti, nego Consequentiam, & paritatem: objectum enim

potentiæ visivæ, ob suam materialitatem, est tantum coloratum præsens, non verò absens, vel futurum: secus est in voluntate, quæ cum sit potentia spiritualis & immaterialis, habet pro objecto non solum bonum præsens & existens, sed etiam absens & futurum; ut constat in actu spei, vel desiderij, qui fertur in bonum futurum & possidendum, non verò de facto habitum & possessum.

§. VIII.

Solvitur argumentum cujusdam Recentioris.

57. **O**bjicit insuper quidam Recentior in manuscriptis: Si darentur in Deo decreta conditionata ex parte objecti, qualia admittuntur à Thomistis, Deus haberet affectus aliquo modo contrarios, & inter se non coherentes, tam circa mala, quàm circa bona: Sed hoc absurdum est: Ergo in Deo talia decreta non dantur. Sequela Majoris, quantum ad primam partem, probatur. Si Deus habuit decretum conditionatum quò statuerat quod Ceilitæ proderent Davidem, & ipsum traderent in manus Saül; cum aliunde Deus compulerit Davidem, ut ab ea urbe discederet, ne incideret in hoc malum, sequitur quòd Deus simul voluit, & noluit traditionem Davidis in manus Saül: quod idem est ac si quis præpararet venenum alicui in poculo, quò illi vitam adimeret, & simul omni ratione præcaveret, ne poculum attingeret: quod est simul velle, & simul nolle alicui malè facere. Simili argumento probant secundam partem Majoris: Si enim (inquiunt) Deus habuit decretum conditionatum prædeterminandi Tyrios ad pœnitentiam, si Christus illis prædicasset Evangelium; cum aliunde absolute decrevisset, quòd Christus apud illos nunquam prædicaret; simul & semel voluit illis bene facere, & sollicitè impedire, ne effectum suæ benevolentia consequerentur; qui affectus non videntur inter se coherentes, sed omnino disparati & contrarij.

58. Respondeo negando sequelam Majoris, quoad utramque partem: Illi enim affectus, & illæ diversæ volitiones non opponuntur inter se, cum non terminentur ad idem objectum, eodem modo, sed diversimodè consideratum. Sicut enim mercatores v. g. imminente tempestate, simul volunt projicere merces, voluntate efficaci & absoluta, ad conservandam vitam; & simul nolunt eas projicere, voluntate inefficaci & conditionata, si nempe non adesset imminens vitæ periculum; & sicut docent Theologi, Deum habere voluntatem antecedentem de salute omnium hominum (quam D. Thomas supra relatus docet esse conditionatam ex parte objecti) & simul voluntatem consequentem, absolutam, & efficacem salvandi solos electos: quæ duæ voluntates rectè inter se coherent, nec opponuntur; quia licet in idem objectum tendant, non tamen eodem modo, sed diversimodè consideratum, ut in Tractatu de voluntate Dei fusè exponemus. Ita similiter nullum est inconveniens admittere, quòd Deus voluntate absoluta & efficaci, noluerit traditionem Davidis in manus Saül, nec conversionem Tyriorum; & simul utramque voluerit volitione quadam inefficaci & conditionata, si nimirum David maneret in Ceila, vel si Christus apud Tyrios prædicaret.

Tom. I.

DISPUTATIO VI.

De scientia media.

Celebris est hæc Disputatio, scientia enim media, magnum est ac celebre disputandi argumentum, & quæstio magni ponderis ac momenti; cum ex ejus decisione pendeat resolutio omnium ferè quæstionum & controversiarum, quæ inter Thomistas & Recentiores, de divinis prædefinitionibus, de physica prædeterminatione, gratia de se efficaci, & prædestinatione ante prævisa merita, his temporibus agitantur. Unde hæc quæstio accuratè, & diligenter pertractanda est, & veluti ad pondus Sanctuarij ponderanda; id est ad normam Scripturæ, Sanctorum Patrum, & rationum Theologicarum examinanda. Sed priusquam celebrem hanc quæstionem aggrediar, Lectorem eruditum & benevolum præmonitum velim, me nolle cum Adversarijs voluntate & affectu, sed ratione tantum & intellectu contendere; & in hac gravi ac momentosa quæstione, ab omni verborum, & aculeorum amaritudine abstinere: suspecta enim ea est sententia, quæ lucem exosa, nudam & apertam videri refugit, seque convitiis occultat: infirma & rationum indiga, quæ solis se maledictis defendit; illique qui solis se convitiis & verborum aculeis contegunt, rectè à Nazianzeno Sepiis comparantur, quas atramentum ante se evomere aiunt, ut piscatores effugiant, aut conspectum sui eripiant.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quid sit scientia media, & in quo differat à scientia conditionatorum, quam Thomistæ in Deo agnoscunt?

Nomine scientiæ mediæ, quam Recentiores ponunt in Deo, intelligitur cognitio certa & infallibilis futurorum conditionatorum, ante decretum actuale & exercitum, quò Deus prædefiniat, & prædeterminet illorum futuritionem.

Ut clarè percipiatur hæc descriptio scientiæ mediæ, & aperiatur status hujus celeberrimæ quæstionis, quæ inter Thomistas, & Recentiores versatur, & quæ olim coram Clemente VIII. & Paulo V. in Congregatione de Auxilijs, inter Patrem Thomam de Lemos, Sententiam Thomistarum propugnans, & Patres Gregorium de Valentia, ac Ferdinandum de Vallida, Societatis causam agentes, sapiens agitata fuit, quædam necessariò præmittenda sunt, ac diligenter observanda.

Notandum ergo primò, in hac descriptione scientiæ mediæ, duo præcipuè importari. Primum est, in Deo esse cognitionem certam & infallibilem futurorum contingentium conditionatorum, v. g. conversionis Tyriorum, si Christus apud illos prædicasset, & fecisset signa quæ fecit apud Judæos, ut habetur Matthæi 11. & Lucæ 10. vel traditionis David in manus Saül, si mansisset in Urbe Ceila, ut refertur 1. Regum 13. Secundum est, talem cognitionem esse priorem decretò, & ab illo independentem, ac fundatam in aliquo alio medio, vel ad illa objecta immediatè

Nn iij